

VPL 457 GENDEROVÉ ASPEKTY TRHU PRÁCE A SOUVISEJÍCÍ POLITIKY

Identifikace kurzu: Magisterské navazující denní studium SPSP, povinně volitelný (kredity B)

Vyučující: Mgr. et Mgr. Lenka Formánková, Ph.D.; Mgr. Jana Válková

Způsob zakončení kurzu – zápočet + zkouška

zápočet

- povinná příprava jednoho semináře (ve skupině),
- povinná účast na prezentaci mini-výzkumných projektů

písemná zkouška

- test postavený z otevřených otázek vycházejících z povinné literatury a přednášek

Hodnocení: písemná zkouška (70%), kvalita zpracování mini-výzkumu (15%) a kvalita semináře (15%).

Hodnocení: Celkem maximálně 100 bodů:

- a) písemná zkouška: max. 70 bodů (7 otázek za max. 10 bodů)
- b) seminární příprava: max. 15 bodů
- c) mini-výzkum: max. 15 bodů

Známkování:

A – 100-91 bodů B – 90-81 bodů C – 80-71 bodů D – 70-61 bodů E – 60-51 bodů

Kredity: 10 kreditů

Forma: 9 hodin přednášek + 14 hodin seminářů

Kritérium	Zátěž	Kredity
Přímá výuka	90 min/týdně	1
Četba české literatury	493 stran	2
Četba anglické literatury	640 stran	2,6
Sběr dat v rámci mini-výzkumu a příprava prezentace	Týmová práce	1,5
Příprava semináře	Týmová práce	1,5
Ostatní příprava	Příprava na diskuze	0,4
Závěrečná zkouška A	Písemný test	1
Celkem	10 kreditů	

Anotace:

Cílem kurzu je seznámit studenty a studentky s genderovou optikou a to především ve vztahu k trhu práce a veřejným politikám státu a programům organizací, ale i ve vztahu k domácnostem a jedincům. Bude diskutována otázka genderové kultury a očekávaných rolí mužů a žen ve společnosti. Kurz se dále zaměří na postavení žen a mužů na trhu práce (především teorie genderové segmentace) a v domácnosti (teorie dělby práce), a to v kontextu tzv. nových sociálních rizik a nových trendů na trhu práce. Dále budou představeny státní politiky sladování práce a rodiny a zaměstnavatelské politiky na tomto poli. Prostor bude dán také genderové kritice tradiční typologie sociálního státu a bude diskutován potenciál politik formovat genderové rozložení vztahů ve společnosti. Vedle makro-sociálního pohledu uplatníme i pohled mikro-sociální/individuální, kdy se zaměříme především na individuální preference jedinců v oblasti sladování práce a rodiny a jejich vazbu na makro-sociální podmínky (strukturální, kulturní, institucionální).

Dovednosti:

Studenti se naučí být senzitivní k různým formám genderového pořádku ve společnosti a k důsledkům genderových rozdílů na poli sociální politiky. Detailně se seznámí s veřejnými politikami stejně jako se zaměstnavatelskými politikami sladování práce a rodiny jak v České republice, tak v mezinárodním kontextu zemí EU. Budou schopni zhodnotit jejich limity a jejich možnosti.

1. Seznámení se s obsahem a tématy kurzu (23.2.)

(přednášející Lenka Formánková)

- Vymezení obsahu a koncepce kurzu
- Vymezení náplně povinného týdenního semináře
- Vymezení obsahu a výstupů mini-výzkumu
- Hodnocení studentů/ek
- Rozdělení do týmů

2. Koncept gender a genderová kultura, genderové role v kontextu studií trhu práce (1.3.)

(přednášející Lenka Formánková)

Pojem gender v širších souvislostech, sociální konstrukce genderu, gender jako analytická kategorie, genderová dělba práce (teorie dělby práce, determinanty dělby práce), společenská a ekonomická hodnota placené a neplacené práce, postoje k rolím mužů a žen v české společnosti, postoje ke sladování práce a rodiny, společenské normy spojené s rodičovstvím. Genderové indikátory a statistiky.

Seminární příprava: *Jaké je postavení žena a mužů na českém trhu práce z hlediska teorií genderové dělby práce? Okomentujte prosím data ČSÚ z ročenky Zaostřeno na ženy a muže 2014 (Míra ekonomické aktivity a ekonomicky aktivní obyvatelstvo, Mezinárodní srovnání - důvody ekonomické neaktivity, Důvody ekonomické neaktivity, Nezaměstnanost podle věkových skupin a stupně vzdělání, Mezinárodní srovnání - harmonizovaná míra nezaměstnanosti).*

Texty (viz.níže):

Renzetti, Claire M., D. Curran. 2003, S. 8 – 30; ČSÚ, 2015

Literatura:

Povinná (112 s.):

Formánková, L., Sokačová, L. 2015. „Trh práce a politika zaměstnanosti“. In: Smetáčková, I. (ed.). *Stínová zpráva o stavu genderové rovnosti v České republice v roce 2015*. Praha : Česká ženská lobby o.s., 2015. s. 76-83. Dostupné z:

http://www.czlobby.cz/sites/default/files/news_download/stinova_zprava_tisk.pdf

Appeltoová, M., Bosničová, N. “Genderovaný pracovní trh: proměny diskurzu.” In: Sokačová, L. (ed.) *Gender a demokracie 1989 – 2009*, Praha: Gender studies, s. 20-39.

Renzetti, C. M., Curran, D. 2003. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Nakladatelství Karolinum, s. 8 – 30.

Kremer, M. 2007. *How Welfare States Care: Culture, Gender and Citizenship in Europe*.

Amsterdam: Amsterdam University Press, s. 171 – 178, 216 – 226.

Pfau-Effinger, B. 2004. *Development of Culture, Welfare States and Women’s Employment in Europe*. Aldershot, Hants, England: Ashgate. s. 40-61.

West, C., D. Zimmermann. 2008. „Dělat gender.“ *Sociální studia 1/2008* (ročník 5) Genderové rekonstrukce.

Datové zdroje:

ČSÚ, 2015. *Zaostřeno na ženy a muže 2015*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/4-prace-a-mzdy4259>

ČSÚ, 2015. *Ženy a muži v datech 2014*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zeny-a-muzi-v-datech-2014-ksmwktemht>

Doporučená:

Evropská komise, Report on equality between women and men 2014. online:

http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/150304_annual_report_2014_web_en.pdf

Bourdieu, P. 2000. *Nadvláda mužů*. Praha: Univerzita Karlova, s.11-40.

Beauvoir, S. 1966: Druhé pohlaví. Praha: Orbis, s.7-24.

Chaloupková, J. 2005. „Faktory ovlivňující dělbu domácí práce v české společnosti.“ *Sociologický časopis* 41(1), s. 57 - 77.

Možný, I. 2006. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství. s. 175-196

3. Strukturální kontext: nové trendy na TP a nová sociální rizika 8.3.

(přednášející Jana Válková)

Nová sociální rizika.

Současné trendy na trhu práce (globalizace, tlak na kompetitivnost a produktivitu, flexibilizace, nestabilita kariér, tlak na proměnu pracovní síly – důraz na zaměstnatelnost, negativní dopady na jistoty na trhu práce, rostoucí role organizace).

Postavení žen a mužů na trhu práce ve vazbě na sociální rizika

Seminární příprava: *Jaký je rozdíl mezi tzv. starými a novými sociálními riziky a přístupem sociálního státu?*

Texty (viz níže):

Taylor-Gooby, P. 2004: s. 1-29, Keller, J. 2011: s. 35-56

Literatura:

Povinná (87 str.)

Taylor-Gooby, P. 2004. “New Risks and Social Change.” In Taylor-Gooby, P. (ed.). 2004. *New risks, new welfare: the Transformation of the European Welfare State*. New York: Oxford Univerzity Press: s. 1-29.

Keller, J. 2011. *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: Sociologické nakladatelství Slon: s. 35-56.

Křížková, A., Maříková, H., Hašková H., Formánková, L. 2011. *Pracovní dráhy žen v České republice*. Praha: SLON Sociologické nakladatelství. s. 7-36, 215-224.

Doporučená

Bonoli, G. 2006. New Social Risks and the Politics of Post-Industrial Social Policies. s. 3-26. In Armingeon, K., Bonoli, G. (eds.): *The Politics of Post-Industrial Welfare States. Adapting post-war social policies to new social risks*. New York: Routledge.

Fischlová, D. 2005. *Vytvoření informační základny pro analýzu faktorů ovlivňujících rozdíly v úrovni pracovních příjmů (mezd) mužů a žen a pro modelování (prognózování) těchto rozdílů*. Praha: VÚPSV.

Noon, M., Blyton, P. 2002. *The Realities of Work*. PALGRAVE. Kapitola “Unfair discrimination at work”, s. 251-286.

Krause, D. 2005. Analýza trhu práce České republiky z pohledu problematiky genderu se zaměřením na popis stavu a struktury zaměstnanosti žen v managementu. *Moderní společnost a její proměny: Gender v managementu*. Praha: VÚPSV.

4. Genderová segregace na trhu práce 15.3.

(přednášející Jana Válková)

Genderová segregace na trhu práce v ČR: horizontální a vertikální segregace, měření segregace, vysvětlení segregace.

Feminizované a maskulinizované profese, skleněný strop, skleněný útes, sametová ghetta.

Platové nerovnosti mezi ženami a muži v ČR a v evropském kontextu.

Seminární příprava: *Jaká existují vysvětlení pro existenci genderové segregace na pracovním trhu?*

Texty (viz. níže):

Blackburn, R. M.; Browne, J.; Brooks, B.; Jarman, J. 2002: 513-536.

Literatura:

Povinná: (68 s.)

Blackburn, R. M.; Browne, J.; Brooks, B.; Jarman, J. 2002. Explaining gender segregation. *British Journal of Sociology*, Vol. 53, no. 4, s. 513-536.

Kreimer, M. Labour Market Segregation and the Gender-Based Division of Labour. 2004. *The European Journal of women's studies*. 2004, no. 11, s. 223-246.

Ryan, Michelle K. Haslam, S. Alexander. 2005. The Glass Cliff: Evidence that Women are Over-Represented in Precarious Leadership Positions. *British Journal of Management*, Jun 2005, Vol. 16, Issue 2, s. 81-90.

Ryan K. M.; Haslam S. A.; Hersby M. D.; Kulich C.; Atkins C. 2007. Opting out or Pushed off the Edge? The Glass Cliff and the Precariousness of Women's Leadership Positions. *Social and Personality Psychology Compass*. Vol.1/1, s. 266 – 279.

Smith, Mark. 2010. Analysis Note: The Gender Pay Gap in the EU – What policy responses? Online: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=4653&langId=en>

Doporučená:

Blackburn, R., M.; Jarman, J. 2004. Segregation and Inequality. *Gender Statistics – Occupational segregation: extent, cause and consequences*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Emerek, R. 2005. Measuring gender segregation. In: Gonäs, L.; Karlsson, Jan Ch. eds. *Gender segregation: divisions of work in post-industrial welfare states*. Burlington, VT: Ashgate.

European Commission. 2013. The Gender Gap in Pensions in the EU. Online: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/130530_pensions_en.pdf

European Union. 2013. Women and men in leadership positions in the European Union. Online: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_balance_decision_making/131011_women_men_leadership_en.pdf

Forster, N. 1999. Another 'Glass Ceiling': The Experiences of Women Professional and Managers on International Assignments. *Gender, Work and Organization*, Vol. 6, no. 2, s. 79 – 90.

Guillaume, C.; Pochic, S. 2007. What Would You Sacrifice? Access to Top Management and the Work-life Balance. *Gender, Work and Organization*, Journal Compilation, s. 1 – 23.

5. Institucionální charakteristiky: Česká sociální politika v kontextu EU 22.3.

(přednášející Jana Válková)

Feministická kritika klasických typologií sociálního státu, gender senzitivní typologie sociálního státu. Familialismus a de-familialismus.

Re-familializace a zasazení ČR do kontextu EU-15 a zemí střední a východní Evropy.

Politika EU v oblasti rovných příležitostí a sladování práce a rodiny, otevřená metoda koordinace (doporučení s ohledem na design politik na národní úrovni) a reflexe vývoje v ČR.

Seminární příprava: *Jak byste charakterizovali rodinnou politiku ČR v kontextu evropského prostoru?*

Texty (viz. níže): Bambra, C. 2004: 201-211, Saxonberg, S., Sirovátka, T. 2006: 189 – 202.

Literatura:

Povinná (115 s.):

Bambra, C. 2004. "The Worlds of Welfare: illusory and gender blind?". *Social Policy & Society* 3(3): 201-211.

Kroeger, T. 2011. Defamilisation, dedomestication and care policy: Comparing childcare service provisions of welfare states. *International Journal of Sociology and Social Policy*. Vol. 31 No. 7/8, s. 424-440

Orloff, A. S. 1996. Gender in the welfare state. *Annual Review of Sociology*, 22, s 51-78.

Sainsbury, D. 1994. Women's and men's social rights: Gendering dimensions of welfare state. In: D.

Sainsbury ed. *Gendering Welfare States*. London: Sage. s. 151-169.
Saxonberg, S., Sirovátka, T. 2006. Failing Family Policy in Post-Communist Central Europe. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*. Vol. 8, no. 2, s. 189 – 202.

Doporučená:

Lewis, J. 1992. Gender and the Development of Welfare Regimes. *Journal of European Social Policy* Vol. 2, no. 3, s. 159-173.
Lewis, J. 2006. Employment and Care: The Policy Problem, Gender Equality and the Issue of Choice. *Journal of Comparative Policy Analysis*, Vol. 8, No. 2, s. 103 – 114.
Pascal, G., Manning, N. 2000. Gender and social policy, comparing welfare states. Comparing welfare states in Central and Eastern Europe. *Journal of European Social Policy*, Vol.10, no. 3, s. 57- 76.

6. Úvod do politik harmonizace práce a rodiny a opatření péče o děti 29.3.

(přednášející Jana Válková)

Vymezení harmonizace práce a rodiny, teorie, potřeby a aktéři (stát – zaměstnavatelé – jednotlivci a rodiny), legitimita, genderový úhel pohledu, nástroje - problematické aspekty a provázanost.

Péče o děti - historický vývoj, cíle veřejné péče o děti v ČR, návaznost na harmonizaci práce a rodiny, systém – síť péče o děti (veřejná vs. soukromá), finanční, prostorová a časová dostupnost, příležitosti a limity fungování/rozvoje.

Seminární příprava: *Čím jsou typické služby péče o nejmenší děti v ČR oproti jiným post-komunistickým zemím?*

Texty (viz níže): Szelewa, D., Polakowski, M.P. 2008: str. 115-131, Hašková 2008: 51-70, Křížková et al. 2005:14-21 a 35-57.

Literatura:

Povinná (64 s):

Szelewa, D., Polakowski, M.P. 2008. Who cares? Changing patterns of childcare in Central and Eastern Europe. *Journal of European Social Policy* Vol 18(2). s. 115–131.

Hašková, H. 2008. Kam směřuje česká společnost v oblasti denní péče o předškolní děti? In Křížková et al. 2008. *Práce a péče: proměny "rodičovské" v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie*. Praha: Sociologické nakladatelství. s. 51-70

Křížková, A. (ed.) et al. 2005. *Kombinace pracovního a rodinného života v ČR: politiky, čas, peníze a individuální, rodinné a firemní strategie*. Sociologické studie/Sociological studies 05:04. Praha: Sociologický ústav AV ČR. S. 14-21, 35-57

Doporučená:

Kuchařová, V., Bareš, P., Höhne, S., Nešporová, O., Svobodová, K., Šťastná, A., Plasová, B., Žáčková, L. 2009. *Péče o děti předškolního a raného školního věku*. Praha: VÚPSV, v.v.i.

Hašková, H.; Křížková, A. 2003. *Průzkum veřejného mínění o postavení žen na trhu práce*. Praha, Sociologický ústav AV ČR.

Kuchařová, V., Ettlerová, S., Nešporová, O., Svobodová, K. 2006a. *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*. Zpráva z výzkumu realizovaného jako součást projektu „Programu Iniciativy Společenství EQUAL“ Role rovných příležitostí pro ženy a muže v prosperitě společnosti (Půl na půl). Praha: VÚPSV.

Kuchařová, V.; Ettlerová, S.; Matějková, B.; Svobodová, K.; Šťastná, A. 2006b. *Postoje a zkušenosti s harmonizací rodiny a zaměstnání rodičů dětí předškolního a mladšího školního věku*. Praha: VÚPSV.
Maříková, H.; Lutherová, S. 2013. Péče o předškolní děti z pohledu rodičů: srovnání České a Slovenské republiky. *Fórum sociální politiky*. Praha: VÚPSV, vol. 7, č. 4, s. 9-14. Online: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/FSP_2013-04.pdf

Nešporová, O. 2005. Harmonizace rodiny a zaměstnání. Rodiny s otci na rodičovské dovolené. Praha: VÚPSV.

European Foundation for the Improvement to Living and Working Conditions. 2008. *Sector Futures –*

Child care services sector.

7. Čtecí týden 5.4.

8. Mateřská, rodičovská, otcovská a související finanční a daňová podpora rodin s dětmi 12.4. (přednášející Lenka Formánková)

Dovolené (mateřská, rodičovská a otcovská) a finanční dávky spojené s péčí o děti. Daňová podpora rodin s malými dětmi a její dopad na zaměstnanost žen. Typologie rodinné politiky z hlediska podoby dovolených, dávek a daní – kontext zemí EU a některých zemí střední a východní Evropy, rozdíly, podobnosti, dopady konstrukce daného nástroje. Vývoj těchto opatření v ČR. Dopady různých podob nastavení opatření rodinné politiky na zaměstnanost žen a mužů.

Seminární příprava: *Já je podoba české rodinné politiky z hlediska dopadu na pozici žen a mužů na trhu práce a na dělbu péče v rodině s malými dětmi? Jak se podoba opatření rodinné politiky změnila důsledkem krize?*

Texty (viz níže): Blum, S., L. Formánková, I. Dobrotič. 2014; Bičáková, A., Kalíšková, K. 2015, Leitner, S. 2003.

Literatura:

Povinná (113s.):

Bičáková, A., Kalíšková, K. 2015. Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen na trhu práce, Studie 8/2015, CERGE EI

Dostupné z:

http://genderstudies.cz/download/IDEA_Studie_8_2015_Od_materstvi_k_nezamestnanosti.pdf

Formánková, L., I. Dobrotič. 2011. "Mothers or institutions? How women work and care in Slovenia and Czech Republic". *Journal of Contemporary European Studies. Crises and the Gendered Division of Labour in Europe Today*, 19(3), s. 409-427.

Hašková, H., Křížková, A., Dudová, R. 2015. *Ekonomické náklady mateřství: co znamená odpovědnost za péči o dítě/děti pro ženy z hlediska jejich pracovního uplatnění a ekonomického postavení?*, Zpráva ze sekundární analýzy kvalitativních rozhovorů, Gender a sociologie, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha, 2015, s. 19-32. Dostupné z:

http://www.genderstudies.cz/download/Sekundarni%20analyza%20zprava%20final_format.pdf

Blum, S., L. Formánková, I. Dobrotič. 2014. "Family Policies in 'Hybrid' Welfare States after the Crisis: Pathways Between Policy Expansion and Retrenchment". *Journal Social Policy & Administration*, 48 (4), s. 468-491.

Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/spol.12071/pdf>

Leitner, S. 2003. Varieties of Familialism. The Caring Function of the Family in Comparative Perspective. *European Societies* 5(4), s. 353-375.

Korpi, W., Ferrarini, T., Englund, S. 2013. „Womens opportunities under different Family policy Constelations: gender, Class, and Inequality Tradeoffs in Western Contries Re-examined. *Social Politics*, 20 (1), s. 1-40.

Doporučená:

Ahrendt, D., Blum, S., Crepaldi, Ch. 2016. *Families in the economic crisis: Changes in policy measures in the EU*. Eurofond report. Dostupné z:

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2016/social-policies/families-in-the-economic-crisis-changes-in-policy-measures-in-the-eu>

Ettlerová, S., Kuchařová, V., Nešporová, O., Svobodová, K., Šťastná, A. 2006. *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*. Praha: VÚPSV. S. 20-67.

Fagan, C. 2010. *Analysis Note: Men and Gender Equality– tackling gender segregated family roles and social care jobs*. EGGE – European Network of Experts on Employment and Gender Equality issues. Manchester: University of Manchester.

Hašková, H. 2007. Doma, v jeslích, nebo ve školce? Rodinná a institucionální péče o předškolní děti v české společnosti mezi lety 1945–2006. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 8 (2), s. 15-26. Dostupné z: http://www.genderonline.cz/uploads/e86f17b2dba27f8958beda4239ab73025b9b0cd4_doma-v-jeslich-nebo-ve-skolce.pdf

Křížková, A., Formánková, L. 2014. „Pracovní dráhy žen a mužů v době ekonomické krize.“ In:

- Hašková, H. (ed.) *Vlastní cestou? Životní dráhy v pozdně moderní společnosti*. Praha: SLON.
- Maříková, H., Radimská, R. 2003. *Podpora využívání rodičovské dovolené muži*. Praha: MPSV, s.60-102.
- Šmídová, I. 2003. „Matkové“. In Mareš, P., Potočný, T. eds. *Modernizace a česká rodina*. Brno: Barrister & Principal Publishing. s. 157-175.
- van der Lise, T., Jager, A., Kops, Y. 2006. Combination Pressure: The Paid Work-Family Balance of Men and Women in European Countries. *Acta Sociologica*49(3).
- Meyers, M., Gornick, J. 2005. Policies for Reconciling Parenthood and Employment: Drawing Lessons from Europe. *Challenge* 48 (5). s. 39–61.

9. Flexibilní formy práce a role zaměstnavatelů a harmonizace práce a rodiny 19.4.

(přednášející Lenka Formánková)

Role zaměstnavatele v problému harmonizace práce a rodiny na pozadí rostoucí flexibilizace trhu práce. Flexibilní režimy práce – tzv. *family-friendly flexibility* - obecné charakteristiky, typy flexibilních opatření, legislativa, kritické aspekty flexibilních opatření/bariéry využívání, nabídka a poptávka po těchto opatření v ČR. Podoba legislativního rámování zkrácených úvazků v Evropě,

Seminární příprava: *Jaké jsou možné podoby opatření kombinace práce a rodiny v organizaci a jaká mají pozitiva a negativa z hlediska teorií genderu?*

Texty (viz níže): Vohlídalová, M., Formánková, L. 2012, Lewis, S., Humbert, L. 2010; Formánková, L., A. Křížková. 2015.

Literatura:

Povinná (104 s):

- Acker, J. 2006. Inequality Regimes: Gender, Class, and Race in Organizations. *Gender & Society*, 20 (4), s. 441-464.
- Formánková, L., A. Křížková. 2015. „Flexibility trap – the effects of flexible working on the position of female professionals and managers within a corporate environment“. *Gender in Management: An International Journal*, 30(3), s. 225 – 238. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1108/GM-03-2014-0027>
- Lewis, S., Humbert, L. 2010. ‘Discourse of reality’? “Work-life balance” flexible working practices and gendered organizations. *Equality Diversity and Inclusion: An International Journal*, 29 (3), s. 239–254. Dostupné z: https://eprints.mdx.ac.uk/4144/1/Lewis-Discourse_or_reality.pdf
- Nekolová, M. 2008. *Flexicurity - hledání rovnováhy mezi flexibilitou a ochranou trhu práce v České republice*. Praha: VÚPSV, s.7-30.
- Plasová, B. 2012. Zaměstnavatelé a nerovnováha mezi prací a rodinou. *Disertační práce*. Brno: MU, s. 95 – 118.
- Vohlídalová, M., Formánková, L. 2012. „Částečné úvazky v České republice: šance nebo riziko?“ *Fórum sociální politiky* 6 (5): 17-21.

Doporučená:

- Hofäcker, D., König, S. 2013 „Flexibility and work-life conflict in times of crisis: a gender perspective“. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 33 (9/10), s. 613 – 635
- Formánková, L., H. Maříková, A. Křížková, R. Volejníčková. 2015. *Gender a rovnováha moci. Podpora rovného přístupu žen a mužů do řídicích pozic v sociálním a konvenčním podniku v České republice*. Zpráva z výzkumu. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
- Formánková, L. 2015 *Jak na sladování pracovního a soukromého života? Manuál pro firmy a organizace*. Praha: Technologická agentura ČR, 2015. C. Dostupný z: http://diverzita.soc.cas.cz/sites/diverzita.soc.cas.cz/files/jak_na_sladovani_web.pdf10
- Formánková, L., R. Dudová, M. Vohlídalová. 2011. *Bariéry a možnosti využití flexibilních forem práce v ČR. Výzkumná sonda pro MPSV*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 150 s. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13789/flexi_prace.pdf
- Maříková, H., A. Křížková, L. Formánková, M. Čermáková. 2015. *Diverzita v praxi: Metodika řízení diverzity a sladování pracovního a soukromého života na pracovišti*. Praha: SOÚ AV ČR.
- Davis, A. E.; Kalleberg, A. L. 2006. “Family-Friendly Organisations? Work and Family Programs in the 1990s.” *Work and Occupations*, 33 (2), s. 191 – 216.

10. Volby a preference v oblasti péče a práce 26.4.

(přednášející Lenka Formánková)

Mirko-sociální teorie - preferenční teorie (Hakim) a její kritika, preference ve vztahu k rolím mužů a žen v české společnosti, rozpor mezi preferencemi a realitou. Preference ve vztahu k politikám v ČR, vliv kulturních a strukturálních podmínek na preference, institucionální determinismus.

Opatření sociálního státu vs. životní strategie a preference. Ženy ve specifické situaci – sólo matky. genderové kulturní teorie sociální politiky a sociálního státu, promítání kulturních norem do institucionálního nastavení – kultura vs. instituce.

Seminární příprava: *Do jaké míry jsou životní dráhy žen a mužů ovlivněny kontextem trhu práce a politik? Jaké jsou preference v oblasti sladování práce a rodiny u českých žen?*

Texty (viz níže): Rabušic, L. Chromkova-Manea, B. E. 2007, Duncan, S., Irwin, S. 2004, Hašková, H. 2014.

Literatura:

Povinná (110 s.):

Hašková, H. 2014. „Načasování a kombinování práce péče o malé děti.“ In: H. Hašková (ed.) *Vlastní cestou? Životní dráhy v pozdně moderní společnosti*. Praha: SLON - Sociologické nakladatelství / Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., s.183-204.

Crompton, R., C. Lyonette. 2005. „The new gender essentialism – domestic and family ‘choices’ and their relation to attitudes“. *The British Journal of Sociology*, Vol. 56 (4), s. 601–620.

Hakim, C. 2006. „Women, Careers, and Work-life Preferences.“ *British Journal of Guidance & Counselling* 34 (3), s. 279–294.

Rabušic, L. Chromkova-Manea, B. E. 2007. Preferenční teorie Hakimové v českém kontextu. *Demografie* 49 (2), s. 46-55. – ve studijních materiálech v angličtině.

Duncan, S., Irwin, S. 2004. “The Social Patterning of Values and Rationalities: Mothers’ Choices in Combining Caring and Employment.” *Social Policy & Society* 3(4), s. 391–399.

Chaloupková, J., Šalamounová, P. 2004. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Sociologický ústav AV ČR. s. 30-49.

Doporučená:

Bartáková, H. 2008. Problémy přechodu žen na trh práce po rodičovské dovolené. In Sirovátka, T., Hora, O. eds. *Rodina, děti a zaměstnání v české společnosti*. Boskovice/Brno: František Šalé-Albert. S. 175-206.

Crompton, R., F. Harris. 1998, „Explaining women’s employment patterns: ‘orientations to work’ revised.“ *British Journal of Sociology* Vol. 49 (1): 118–136.

Duncan, S. 2007. “Mothers’ Work-Life Balance: individualized preferences or cultural construction?” In *Gender Divisions and Working Time in the New Economy. Changing Patterns of Work, Care and Public Policy in Europe and North America*, ed. Diane Perrons, Colette Fagan, Hakim, C. 2000. *Work-Lifestyle Choices in the 21st Century – Preference Theory*. New York: Oxford University Press. kapitoly 72-83, 155-192, 223-275.

McDowell Linda, Kath Ray, and Kevin Ward, 127-47. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar. s. 127-147.

Křížková, A., H., Maříková, H., Hašková, L., Formánková. 2011. Pracovní dráhy žen v České republice. Praha: SLON, s. 258.

Maříková, H. 2008. „Mateřství, rodina a práce z pohledu matek malých dětí.“ *Gender, rovné příležitosti, výzkum* 9 (2): 45–55. [Online:

<http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2009022201>]

11. Seminář – Minivýzkum I. 3. 5.

Obecné téma výzkumu: Názory a postoje mužů a žen vzhledem k vybraným opatřením sociálního státu v oblasti sladování práce a rodiny

- prezentace a diskuze výsledků výzkumu 4 týmů

12. Seminář - Minivýzkum II. 10. 5.

Obecné téma výzkumu: Názory a postoje mužů a žen vzhledem k vybraným opatřením sociálního státu v oblasti sladování práce a rodiny

- prezentace a diskuze výsledků výzkumu 4 týmů

Zadání pro týdenní semináře

Pravidelné týdenní semináře jsou koncipované jako součást tematické výuky. Semináře vedené týmem studentů/tek doplňují přednášku vyučujících. Cílem těchto seminářů je seznámení s povinnou literaturou tvůrčím přístupem a zapojení všech studentů a studentek do diskuse.

Účast: povinnost spolu-organizace alespoň jednoho semináře pro získání zápočtu

Týmy: týmy po 2-4 lidech podle počtu frekventantů/tek kurzu.

Délka semináře: 30 minut, delší seminář bude po určeném čase přerušeno vyučující. Prosím dodržte časový limit!

Téma: Témata seminářů odpovídají tématu vyučovací hodiny dle sylabu.

Náplň semináře: Forma semináře je volná. Jeho smyslem je doplnit přednášku vyučujících. Nemělo by se proto jednat o referát nebo prezentaci. Seminář by měl tvůrčím způsobem rozvíjet diskusi o tématu a zapojovat všechny studující do participace. V rámci semináře by měla být mimo jiné zodpovězena otázka k seminární přípravě na základě doporučené literatury. Studenti/studentky organizující seminář ale mohou pracovat i s další doplňkovou literaturou relevantní tématu, na kterou narazili v jiném kurzu nebo při četbě odborné literatury.

Zadání úkolů pro Minivýzkum

Obecné téma výzkumu: Názory a postoje mužů a žen vzhledem k vybraným opatřením sociálního státu v oblasti sladování práce a rodiny

Prezentace týmů: 3.5., 10.5.

Účast: povinná pro získání zápočtu

Týmy: týmy po 2-4 lidech podle počtu frekventantů/tek kurzu.

Délka prezentace výsledků: max. 15 minut prezentace + max. 7 minut následná diskuze u každého týmu. Prosím dodržte časový limit pro prezentaci! (tzn. prezentujte jen podle vás nejzávažnější zjištění, tedy krátce shrňte výstupy minivýzkumu + prezentuje i případné zvláštnosti, to, co vás na výzkumu překvapilo, co pro vás bylo nové/nečekané a jaké bylo pracovat v týmu)

Zadání:

Zjistěte zkušenosti žen a mužů s malými dětmi do sedmi let v oblasti sladování práce a rodiny a jejich názory na opatření sociálního státu (příp. zaměstnavatele) v oblasti sladování práce a rodiny.

Oblasti dotazování: osobní zkušenost žen a mužů s malými dětmi v oblasti sladování práce a rodiny v ČR (resp. v dané lokalitě), názory na opatření sociálního státu (příp. zaměstnavatele) v oblasti sladování práce a rodiny (tzn. pokud to rodiče neřeknou sami během rozhovoru, nezapomeňte se doptat na mateřskou a rodičovskou dovolenou, finanční příspěvek během mateřské, rodičovský příspěvek, služby péče o dítě – veřejné, soukromé, příp. další formy výpomoci, atd.). Sledujte i spokojenost, nespokojenost, největší obtíže, návrhy, jak by to měl stát udělat lépe, příp. názory na to,

jak by se měl chovat zaměstnavatel, co by měl poskytovat.

Vyberte si 3 – 4 oblasti dotazování a tento výběr zdůvodněte (nejlépe pomocí literatury) v prezentaci. Na základě těchto vybraných oblastí si zformulujte společné schéma rozhovoru.

Forma: rozhovor, max. ½ hodiny

- každý člen/ka týmu provede jeden rozhovor
- svá zjištění konzultujte v týmech a vytvořte společnou prezentaci

Koho oslovit: ženy/muže s malým dítětem/děťmi nejlépe krátce po mateřské/rodičovské dovolené; způsob získávání komunikačních partnerek/partnerů je libovolný, ovšem musíte ho v prezentaci popsat a reflektovat případná omezení vašeho výzkumného vzorku

Zaručte jim anonymitu!(tzn. ve všech vašich materiálech budou vystupovat pod fiktivními jmény)

Sledování socio-demografických a dalších charakteristik: pokuste se mít ve výzkumném vzorku jednu ženu/muže s vysokoškolským vzděláním a jednu ženu/muže s vyučením či ZŠ (pokud se nepovede, reflektujte v prezentaci obtíže při shánění komunikačních partnerek/partnerů). Dbejte o genderovou vyváženost vzorku!

+ dotazujte se i na věk, počet dětí, rodinný stav, zda žije s partnerem/partnerkou v jedné domácnosti, konkrétní povolání/pozice, zda byl/a zaměstnán/zaměstnaná před rodičovskou dovolenou a v jaké pozici je na trhu práce po rodičovské dovolené (to vše nejlépe na konci rozhovoru, pokud to nevyplyne během něj)

Struktura prezentace:

1. popište a zdůvodněte výběr oblastí, na které se váš výzkum zaměřuje
2. krátce charakterizujte svůj vzorek (podle socio-demografických a dalších charakteristik), reflektujte jeho příp. limity
3. prezentujte nejvýznamnější výsledky výzkumu
4. diskuse